

† Dr. Andrej Ferjančič.

Dne 14. julija po noči je umrl na Bledu dvorni svetnik dr. Andrej Ferjančič. Dočakal je visoko starost skoro 79 let; bil je že vel list, ki ga lahko odtrga in odnese najrahljejši piš. Vendar je pristopila k njemu bela žena nepričakovano. Saj je menda še po dnevi veslaril po blejskem jezeru v bližini svojega ljubega Mirnega doła. In pred nekaj tedni je bil v prilogi »Življenje in svet« priobčil svoje spomine na Ptuj in Novo mesto, koder je služboval pred 50imi leti; popisal je tedanje narodne in družabne razmere tako živahno, kakor le more, kdor se še čuti vzlic pezi let krepkega in okretnega. Tudi znanke, ki so ga bliže poznali, je moralo iznenaditi njegovo hitro slovo od življenja.

Dr. Andrej Ferjančič se je pred 20. leti za stalno preselil iz Ljubljane na Bled, ko je bil, višji sod. svetnik, upokojen z naslovom dvornega svetnika. Obenem je stopil iz ožjega kroga svojih političnih prijateljev in sotrudnikov. Živel je zanaprej v skromnem zatišju ob jezeru in odtod motril valovanje novejše dobe. Posegal je s svojim delom le v domače blejske razmere, da bi ustrezale velikemu pomenu Bleda za tujski promet. Njegovo ime, ki je bilo dve celi desetletji poprej v ospredju slovenske javnosti, šlo je čedalje bolj v zaton; mlajša generacija ga že skoro ni poznala; živel pa je v spominu starejših, ki so se tembolj zavedali njegovega nekdanjega pomena, čim več so razvijajoče se javne razmere dokazovale, da bi bilo vendar prav, če bi imeli v novi dobi besedo tudi značaji dr. Ferjančičevega kova.

Leta 1886. je bil dr. A. Ferjančič, ko je služboval v Ljubljani kot namestnik državnega pravdnika, izvoljen od notranjskih kmetskih občin za državnega poslanca. Bil je kakor ustvarjen za parlamentarnega zastopnika v tedanji dobi: mož visoke, elegantne postave, obdarjen z zvonkim govorniškim glasom, oglajenih oblik v občevanju. Ob vsem prirojenem temperamentu bil je njegov nastop umerjen in preudaren. Da je užival v parlamentu simpatije in ugled, dokazuje najboljše dejstvo, da je bil v l. 1898 izvoljen za l. podpredsednika poslanske zbornice, čast, kakršne dotlej ni bil dosegel noben slovenski polanec.

Dr. Ferjančič je vestno izpolnjeval poslanske dolžnosti za svoje volilne okraje (pozneje poslanec gorenjskih in notranjskih mest in trgov), pa se je tudi odlikoval kot član, neko dobo tudi kot podpredsednik odseka za reformo kazenskega zakona. Največ zaslug pa si je pridobil s svojim doslednim in odločnim nastopanjem za enakopravnost Slovencev in slovenskega jezika, zlasti tudi v izven-

kranjskih pokrajinah. Tu je bil mož na pravem mestu, ki mu je bila narodna ideja zvezda voditeljica ves čas, tudi v dobi, ko je del slovenske delegacije skušal postaviti v stran narodne zahteve slovenske.

Dne 18. aprila 1882. je bil izdal tedanji vodja justičnega ministrstva dr. Pražák, velik prijatelj Slovencev, slovito jezikovno naredbo, ki naj bi slovensko uradovanje spravila v pravi tir. Spekla je v živo predsednika višjega deželnega sodišča v Gradcu Waserja in druge sodne predsednike, ki so podrejali sodstvo germanizaciji. Veleznačilno za tedanje razmere je bilo to-le: Ko je v gremiju ljubljanskega deželnega sodišča predsednik Gertscher star. prečital omenjeno jezikovno naredbo, jo je položil na stran z vzklikom: »Es bleibt alles beim Alten.« Minister Pražák je znal udušiti takšno trmo. Poklical je v ministrstvo tedanjega predstojnika okrajnega sodišča v Ptuju g. Alberta Levičnika, da se je po njem informiral zlasti povodom nameščanja sodnikov. Tako so bili — proti nasvetom in kvalifikacijam iz Gradca — po vrsti nameščeni zlasti tudi na Spodnjem Štajerskem slovenski sodniki. Gosp. Levičnik (sedanji deželnosodni predsednik v pok.) se je predvsem obračal za informacije na dr. Ferjančiča, ki je bil pri njem v Ptuju sodni pristav in se je mogel nanj popolnoma zanesti. Ta stik je bil tem tesnejši, ko je dr. Ferjančič prišel l. 1886 na Dunaj. V tej dobi so torej zasedli Slovenci sodniška mesta in to je bilo jamstvo, da se je izpolnjevala jezikovna naredba in da se je v nekaj letih zasedrilo slovensko uradovanje tako, da ga po odhodu ministra Pražáka v l. 1888, ko so zopet dobili nasprotniki slovenskega uradovanja na odločilnih mestih svoj vpliv, ni bilo več moči iztisniti iz sodnih uradov.

Minister Pražák je obžaloval, da tedaj ni izhajalo pravniško glasilo v slovenskem jeziku. Dr. Ferjančič je znal to povedati odličnim juristom pri deželnem sodišču ljubljanskem in ti so se odločili, da je začel l. 1888 zopet izhajati Slovenski Pravník. Toda v jeseni istega leta je bila prememba v justičnem ministrstvu in največ radi tega so isti juristi nemškega mišljenja obrnili hrbet »Slovenskemu Pravniku«. List bi bil moral zopet prenehati, da ni posebno dr. Ferjančič prepričal narodne pravnike o potrebi ustanovitve društva, ki naj Slovenskemu Pravniku zagotovi nadaljnje izhajanje. Tako se je v resnici začetkom l. 1889 največ po inicijativi dr. A. Ferjančiča, ki je tudi po vzorcu Pravniške jednote česke priredil pravila, ustanovilo društvo Pravník. Seveda je potem dr. Ferjančič odlično sodeloval v društvenem odboru, zlasti da je hitro prišlo do izdajanja priročne zbirke zakonov, da je dobil urednik Nemško-slovenske pravne terminologije primeren dopust itd. Z l. 1893 je bil izvoljen za načelnika društva in je to ostal do l. 1907, ko se je prostovoljno odpovedal. V Slovenskem Pravniku je prva leta mnogo priobčeval, zlasti izvirne referate o delih odseka za kazenski zakonik. Posebej

je omeniti tudi njegovo obsežno razpravo l. 1891 »o rabi jezikov v naših uradih, sosebno pri sodiščih«, razpravo, ki je prvič podala pregled vseh, slovensko ozir. hrvatsko uradovanje zadevajočih predpisov.

Premnogo je bilo dr. Ferjančičevih govorov in interpelacij v poslanski zbornici radi enakopravnosti slovenščine in hrvaščine, premnogo tudi njegovih intervencij v justičnem ministrstvu radi zapostavljanja Slovencev pri nameščanju. Ko se je l. 1898 pričelo novo gibanje za vseučilišče v Ljubljani, pridružil se mu je z vso ognjevitostjo. Ko je potem višje deželno sodišče v Gradcu zabranilo slovenske govore na prizivni razpravi, se je odločno postavil proti temu v ministrstvu in vložil kot podpredsednik poslanske zbornice v seji dne 3. oktobra 1898 radi tega obsežno in krepko interpelacijo, obenem pa predložil načrt zakona za ustanovitev višjega deželnega sodišča v Ljubljani.

Skratka: dr. Andrej Ferjančič ni skozi 20 let svojega poslanstva prezrl nobene prilike, da se ne bi bil udeještoval kot branitelj slovenske enakopravnosti, da ne bi iskal sredstev za utrditev slovenskega uradovanja in dejansko pomagal pri vsem tem. Žalibog ni vedno našel pri vseh svojih poslanskih tovariših tiste podpore, ki jo je zaslužil kot izvrševatelj poglavitne točke tedanjega narodnega našega programa. Da so se v neki dobi nameščali Slovincem protivni sodni uradniki in da to početje ni našlo odpora s strani večine predstavnikov slovenskega naroda, to gotovo ni bila krivda dr. A. Ferjančiča.

Značaj pokojnika je bil čist in nesebičen. Vzlic svojim zvezam pri dunajski centrali je napravil kot sodni uradnik karijero, kakršno so napravili tudi njegovi sovrstniki. Značajan je tudi bil, držeč se načel, ki jih je bil v mladosti spoznal za prava, in zadovoljen je bil le v družbi, ki je imela odkrita načela, predvsem v narodnem pogledu. Črtil je omahljivost v politiki in ni se sprijaznil s taktiko, ki je to omahljivost le prikrivala. Nekaterim se radi tega znabiti ni zdel spreten politik. Več je vredno, da je bil in ostal mož, na katerega se je narod v dobrih in slabih časih lahko popolnoma zanesel.

V zgodovini naše narodne borbe in zlasti v slovenskem pravnistvu ostane najblajši spomin na pok. dr. Andreja Ferjančiča neizbrisen.

M.

